

ДО
КОМИСИЯТА ЗА РЕГУЛИРАНЕ
НА СЪОБЩЕНИЯТА
София 1000, ул. "Гурко" № 6

Комисия за регулиране на съобщенията	
Вх. №	08-04-324
Дата:	20.10.08

На вниманието на д-р Веселин Божков – Председател

Относно: Решение 1963 от 11.09.2008 г. на Комисията за регулиране на съобщенията

УВАЖАЕМИ Д-Р БОЖКОВ,

С Решение № 1963 от 11.09.2008 г., Комисията за регулиране на съобщенията прие Проект на Решение за:

1. Определяне на пазара на генериране на повиквания от определено местоположение на обществени телефонни мрежи като съответен пазар, подлежащ на ех ante регулиране, анализ и оценка относно наличието на ефективна конкуренция на съответния пазар, определяне на предприятие със значително въздействие върху съответния пазар и налагане на специфични задължения;
2. Определяне на пазара на терминиране на повиквания в определено местоположение на индивидуални обществени телефонни мрежи като съответен пазар, подлежащ на ех ante регулиране, анализ и оценка относно наличието на ефективна конкуренция на съответния пазар, определяне на предприятия със значително въздействие върху съответния пазар и налагане на специфични задължения;
3. Определяне на пазара на международни транзитни услуги в обществена телефонна мрежа за предоставяне на обществени телефонни услуги в определено местоположение в Република България и пазара на национални транзитни услуги в обществена телефонна мрежа за предоставяне на обществени телефонни услуги в определено местоположение в Република България като неподлежащи на ех-ante регулиране и отмяна на съществуващи специфични задължения.

В тази връзка, приложено изпращаме в срок становището на „Българска телекомуникационна компания“ АД (БТК АД) по Проекта на решение и приложението към него - „Определяне, анализ и оценка на пазарите на генериране на повиквания от определено местоположение на обществени телефонни мрежи, терминиране на повиквания в определено местоположение на индивидуални обществени телефонни мрежи и транзитни услуги в обществени телефонни мрежи за предоставяне на обществени телефонни услуги в определено местоположение“.

Приложение: Съгласно текста.

С уважение,

Павел Велчев
Пълномощник на изпълнителния директор на БТК АД

СТАНОВИЩЕ **на „Българска телекомуникационна компания“ АД**

по „Определяне, анализ и оценка на пазарите на генериране на повиквания от определено местоположение на обществени телефонни мрежи, терминиране на повиквания в определено местоположение на индивидуални обществени телефонни мрежи и транзитни услуги в обществени телефонни мрежи за предоставяне на обществени телефонни услуги в определено местоположение“

1. Общи коментари

Сравнителният анализ на действащото право в Република България, на правото на Европейския съюз, както и на практиката на държавите-членки на Европейския съюз показва, че една от основните цели на регулацията в сферата на електронните съобщения е създаването на конкурентен пазар, водещ до иновации и повече ползи за потребителите. Постигането на тази цел се осъществява посредством сложен инструментариум от регулаторно-правни механизми както на национално, така и на общностно равнище. Изготвянето на пълни и точни пазарни анализи и налагането на пропорционални мерки, съобразени максимално с националните особености, са едни от тях.

Пазарът на електронни съобщителни услуги в Европейския съюз, разглеждан като цялостно явление, е вече либерализиран. В резултат, акцентът на регулаторните механизми е изместен към насърчаване на устойчива конкуренция между участниците на електронния съобщителен пазар и стимулиране на инвестициите. Ако либерализацията в сектора премахна негативни икономически явления като монополни структури, то настоящият регулаторен режим има за цел да постигне и утвърди пазарна среда, в която съществува стабилна конкуренция – водеща до ползи както за пазарните участници, така и за потребителите. Акцентът върху ползата за крайния потребител винаги е съпътствал стратегическите анализи за развитието на Европейския съюз, като цяло и има своето място и на национално ниво.

Ключов фактор в прилагането на Регулаторна рамка 2002 е *ex ante* регулирането на сектора, за да се осигурят условия за укрепване и развитие на конкуренцията. Заслужава особено внимание прилагането на конкурентното право, чиито общи принципи оказват силно влияние въпреки секторната регулация. Широката основа на конкурентното право, на която се опира специалната секторна регулация, е въведена на практика от всички национални регулаторни органи в държавите от Европейския съюз. Също така успешно е наложена и в България чрез приемане на Методиката за условията и реда за определяне, анализ и оценка на съответните пазари и критериите за определяне на предприятия със значително въздействие върху пазара (Методиката), разработена от Комисията за регулиране на съобщенията (КРС). Въз основа на разпоредбите на Закона за електронните съобщения (ЗЕС), на Методиката и на препоръките и насоките, дадени от ЕК, КРС правилно определя съответните пазари на обществени електронни съобщителни мрежи и/или услуги, които следва да бъдат обект на *ex ante* регулиране.

Направеният анализ стъпва на основата на приложимото национално законодателство, както и правото на Европейския съюз. Вторичното право на Европейския съюз – директиви, препоръки и насоки, съдържа разпоредби относно анализа на електронните съобщителни пазари, като тези разпоредби са отчетени и съобразени в разглеждания анализ. Принципите, които са заложили в разглеждания анализ са в съответствие с фундаменталните правила и цели, които са уредени в Директива 2002/21/ЕО (Рамкова директива), а именно – насърчаване на конкуренцията, развитие на вътрешния пазар и защита на интересите на

потребителите в държавите-членки на Европейския съюз. Съответствието с европейските актове е налице, но българското законодателство поставя и целта да се установи чрез анализ наличието или липсата на ефективна конкуренция. Стъпвайки на правилната нормативна основа, използвайки правилните средства, анализът на КРС е спазил императивните правила на правната уредба, но далеч не в пълна степен е отчел фактически създалото се положение на българския пазар.

Направеният анализ се основава на очертаване на обективна и пълна пазарна картина, като КРС най-общо е приложила правилно принципите на конкурентното право и е достигнала до правилни изводи.

В същото време, от гледна точка на пълното постигане на целите на регулацията и конкурентното право, бихме желали да направим някои коментари и препоръки. В тази връзка, ще се спрем на един пример, който показва че стриктното прилагане на европейското право и практика не е достатъчно за създаване на условия на ефективна конкуренция, а именно:

Съществуват множество критерии за определяне на предприятие със значително въздействие върху пазара, като оценката за наличие на това качество се извършва след *ex ante* анализ на пазара и отчитане на пазарните условия. Пазарният дял не представлява основен критерий (макар, че е един от важните, дори и в конкурентното право не е единствен и решаващ). За наличието на значително въздействие се съди не само по пазарния дял – такъв е смисълът и на разпоредбата на т. 78 от Насоките на Европейската комисия за извършване на пазарни анализи от 2002 г., а по редица други критерии, като включително се отчитат особеностите на националния пазар. Горният пример илюстрира най-общо, че при изготвяне на обсъждания документ, КРС е спазила общите европейски и национални правни изисквания и е очертала детайлна и пълна картина на развитието на обществените отношения през анализирания период. На тази база регулаторът е успял да идентифицира редица антиконкурентни ефекти.

В същото време обаче, регулаторът не е спазил в пълнота изискването за оптимално отчитане на особеностите на националния пазар. При анализ на наложените мерки е видно, че не са оценени адекватно силата и дълбочината на антиконкурентните ефекти на хоризонтално свързаните пазари на мобилни услуги и съответно сериозността на деформациите, до които са довели. Не са отчетени и историческите дадености, свързани с правно фактическата обстановка, съпътстваща либерализацията на фиксирания пазари. Предвид това, макар и най-общо правилно наложени като основание и вид, някои от регулаторните мерки се характеризират с непропорционален интензитет. Основната причина за това е, че те не отразяват в достатъчна степен спецификите и особеностите, които са уникални по своя характер само за развитието на българския пазар, поради безпрецедентната регулаторна (правно-фактическа) обстановка.

Следователно е необходимо преразглеждане на установените от КРС фактически обстоятелства и отчитане на допълнителни факти, споменати по-долу, за да бъде намерена най-пропорционалната тежест на наложените мерки. В противен случай, анализът и мерките, макар и принципно изготвени в правилна посока, ще страдат от липса на баланс и могат да доведат до изменение или засилване на пазарните деформации.

2. Особенности на националния пазар

Сред определящите фактори за развитието на телекомуникационния пазар у нас е наличието на устойчива конкуренция при адекватна и балансирана намеса на секторния регулатор. В този смисъл Комисията за регулиране на съобщенията (КРС)

следва да играе основна роля в процеса на създаване баланс и благоприятни условия за развитие на пазара на електронни съобщителни услуги.

В контекста на горното, бихме искали отново да обърнем внимание на редица факти и тенденции, които водят до дисбаланс на електронния съобщителен пазар.

2.1 Свърхрегулиране на основния фиксиран оператор, тежки инвестиционни задължения

2.1.1 До момента „Българска телекомуникационна компания“ (БТК) е единственият регулиран оператор, включително по отношение на цени на услуги на едро за всички оператори, цени на услуги на дребно, както и условия за предоставяне на услугите.

Изменението на цените на дребно за гласови услуги на БТК се регулира от самото начало на регулиране на телекомуникационния пазар, започнало с приемането на ЗД от 1998 г.

Пет години по-късно, с влизането в сила на ЗД (Обн., ДВ, 10.2003 г.) започна и пълно регулиране цените на дребно относно определяне над на разходи, забрана за обвързване на регулирани и нерегулирани услуги, както и ценовите условия, включително на промоциите, предлагани от БТК.

На практика е видно, че всички цени за фиксирани телефонни услуги на БТК са стриктно регулирани, най-вече през призмата на цени на едро и влизат в сила едва след одобрение от КРС. Това поставя в допълнително затруднение фиксирания оператор, като го лишава от гъвкавост и комплексност на търговските оферти.

Относно цените на едро - през 2003 г., още преди влизане в сила на новия ЗД (Обн., ДВ, 10.2003 г.), респективно на задължението за прилагане на система за разпределяне на разходите по дейности, БТК доброволно разработи и внесе в КРС такава.

През юни-юли 2004 г. бяха разгледани и одобрени и разходоориентирани цени за взаимно свързване, а през 2005 г. влязоха и такива за „избор на оператор на абонаментна основа“.

През февруари 2008 г. бе направен опит за пропорционално намаление на цените за терминиране фиксирани-мобилни и мобилни-фиксирани мрежи. Този опит обаче доведе до още по силен дисбаланс на приходите, като дори увеличи маржа между цените, прилагани от БТК и двете доминиращи мобилни предприятия във вреда на фиксирания оператор. Докато цените на БТК бяха намалени веднага и отведнъж с 35%, цените на мобилните предприятия следваше да бъдат редуцирани с 37% за година и половина.

2.1.2 Република България е единствената страна в Европа, която въвежда Европейската законова рамка 2002 г. при изключително ниска степен на цифровизация на мрежата на основния оператор – под 20% към 2004 г., за разлика останалите страни от ЕС, които преминават към прилагане на тези норми при почти пълна цифровизация. Етапите на цифровизация са заложи в постигнатите договорености по глава 19 от преговорите за присъединяване на Република България към ЕС. Те са съобразени с реалностите на пазара и необходимите инвестиции за тяхното постигане.

Към момента е достигната предвидената за 2007 г. степен на цифровизация от 73%, като съгласно задълженията до края на 2008 г. този процент ще бъде около 81 на сто, а през 2009 г. ще се върви в посока пълна цифровизация. Последната е

съпътствана с огромни финансови вложения в инфраструктура, което превръща историческия монополист в единствения оператор в България, извършващ инвестиции от този мащаб и то в условията на отсъствие до настоящия момент на ефикасен механизъм за гарантиране на тяхната възвръщаемост.

2.2 Неравнопоставено регулиране на фиксиран и мобилен пазар и пазарни деформации

2.2.1 Исторически преглед

Докато БТК, като исторически оператор, е единственият регулиран оператор, включително по отношение на цени на услуги на едро, то по същото време пазарът се характеризира с липса на каквато и да било регулация по отношение на цените и услугите на мобилните оператори, отдавна вече определени като предприятия със значително въздействие върху пазара.

В Закона за далекосъобщенията (ЗД), действал в периода от 1998 до 2002 година, се въвежда задължение за операторите *„да предоставят взаимно свързване при публично известни условия на равнопоставеност, включително и по отношение и на цените“*.

През по-голямата част от този период у нас участниците на пазара са БТК, като единствен фиксиран оператор, Мобиком – аналогов мобилен оператор и Мобилтел – първият GSM оператор.

Мобилните оператори са определили, въпреки законовите изисквания, различни цени за терминиране в своите мрежи според произхода на трафика – около 36 ст. от фиксираната мрежа на БТК и 25 ст. от мобилни мрежи, докато цените за терминиране във фиксираната мрежа са 10 ст. Въпреки появата през 2001 г. на втори GSM оператор, тези цени са запазени.

През този период намеса от страна на секторния регулатор на далекосъобщителния пазар (по това време – ДКД) по въпросите на взаимното свързване на практика не се наблюдава.

Новият секторен регулатор КРС, заменил ДКД, в началото на своята дейност, на среща, организирана в средата на 2002 г. с БТК и трите мобилни оператора, постави въпроса за регулация на пазара на взаимно свързване.

В представения на срещата анализ се констатира *„сериозни диспропорции в нивото на цените за разговори от фиксираната към мобилните мрежи в България, в сравнение със страните от Европейския съюз и страните кандидатки за членство в ЕС. По наше мнение, не може да има никакви технологични или други разумни причини, които да обясняват посочените разлики в цените за терминиране (peak traffic)- над 50% и над 2 пъти (off peak traffic)“*.

Тези констатации предшестваха новия ЗД, приет през месец октомври 2002 г. Съгласно този закон операторите със значително въздействие на пазара на мобилни услуги имат задължение да спазват принципа на равнопоставеност при определяне на цените. Мобилтел и Глобул, въпреки че са определени като SMP оператори на третия пазар, нямат задължение за разходоориентирани цени на услугите по взаимно свързване.

Едва в края на 2007 г., след влизане в сила на ЗЕС, бяха направени опити за ограничаване на някои цени за терминиране на трафик в мобилни мрежи.

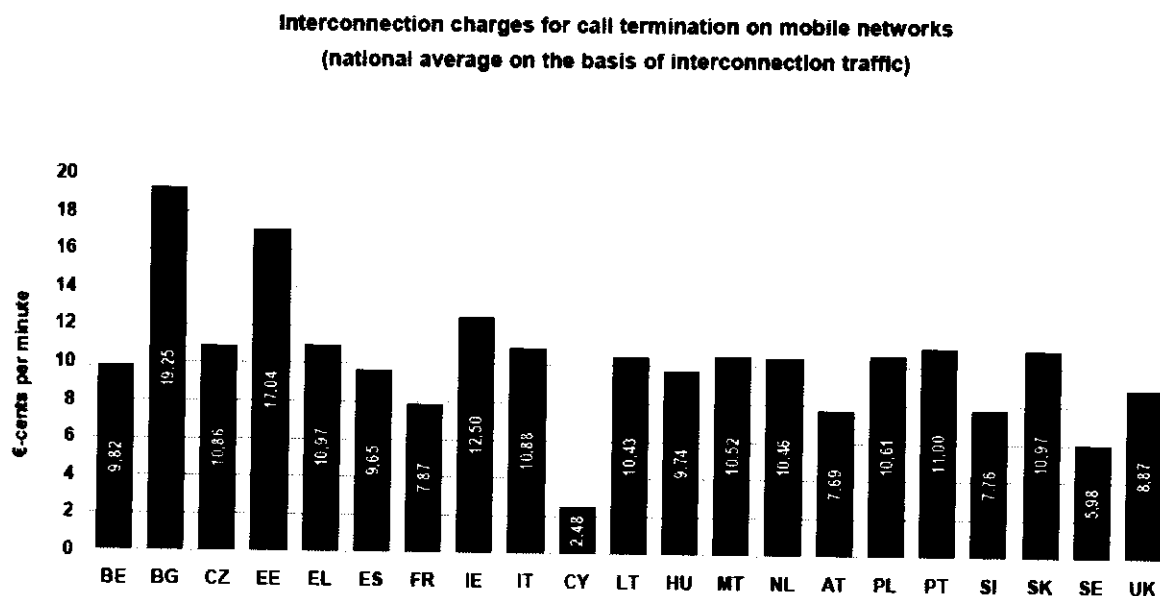
Въпреки това, цените за терминиране на трафик от мрежата на БТК към мобилните мрежи на Мобилтел и Глобул практически са останали без изменение от началото на 1999 г., при съществуващите правомощия на регулатора за намеса. В същото време средната цена за терминиране в мобилни мрежи в страните от ЕС за периода от 2001 г. (годината на поява на първия конкурент на Мобилтел) до октомври 2007 г. е намаляла с около 10 евроцента на минута, което представлява около 50 % намаление.

2.2.2 Ефекти върху пазара, конкуренцията и потребителите

(а) Доминиращите мобилни предприятия поддържат необосновано високи цени на едро за трафик от фиксирани към мобилни мрежи, които не са променяни близо десет години. Това е възможно поради липсата на възможности за конкурентен натиск и регулация на мобилния пазар.

Тази практика няма аналог в Европа, характеризира се със силен антиконкурентен ефект и пряко засяга интересите на крайните потребители, както следва:

- Средните цени за терминиране в мобилни мрежи в България, претеглени през трафичните обеми, показват силно изразено разминаване с всички останали държави членки на ЕС:

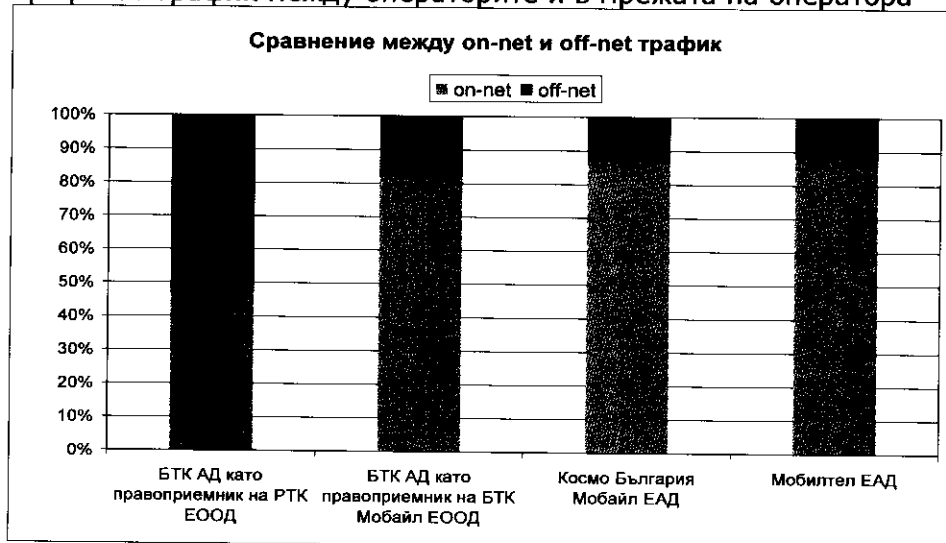
Източник: 13ти Доклад (цените са претеглени през минутите трафик)

- Постига се ефект на нелоялно привличане на задържане на клиенти и приходи, чрез „затваряне на мрежите“

Структурата на цените на услугите в мобилни мрежи е определена по начин, водещ до нарушаване принципите на конкуренцията. Цените на повикванията само в рамките на съответната мобилна мрежа са многократно по-ниски от цените за разговори от и към други мрежи. Наложената регулация на основния фиксиран оператор, позволява на доминиращите мобилни предприятия да поддържат два пъти по-ниски цени за разговори от мобилни към фиксирани отколкото е възможно да бъдат предложени в обратната посока. Така нареченото „затваряне на мрежите“ е ярко изразено при анализ на трафичните потоци. Видно е че докато при регулирания оператор БТК изходящият трафик към други мрежи съставлява над 50%

от генерирания трафик, то при Мобилтел и Глобул изходящият трафик е едва 12-13% от генерирания трафик.

Графика: Трафик между операторите и в мрежата на оператора

Източник: КРС

- Налице е крос-субсидиране на дейностите на доминиращите предприятия от прекомерните приходи от терминиране на фиксиран трафик, за сметка на предприятията на фиксирани мрежи и услуги и техните потребители

Маржовете при предоставяне на различни услуги, са представени коректно в проекта на КРС.

Таблица: Цени на взаимно свързване към момента и цени на дребно

Вид трафик	Цена	Средни цени за повиквания на дребно (в лв.)	Средни цени за терминиране на едро (в лв.)	Марж между цените на дребно и на едро (в лв.)	Марж между цените на дребно и на едро (в %)
От мобилни мрежи към мрежата на "БТК" АД		0.199	0.092	0.107	53.8%
От мобилни към други фиксирани мрежи		0.289	0.112	0.117	61.2%
От мрежата на "БТК" АД		0.578	0.368	0.210	36.4%
От други фиксирани мрежи		0.432	0.377	0.055	12.8%

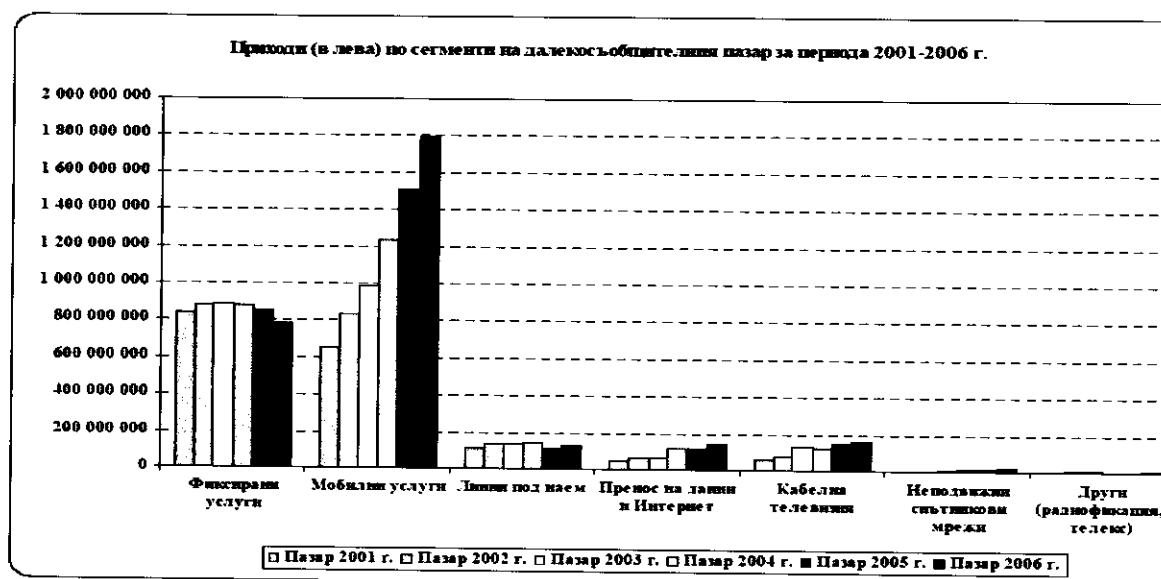
Източник: КРС

Близко два пъти по-висок марж между цените на едро и дребно се реализира при свързване на мобилни с фиксирани мрежи, сравнен с маржа, реализиран при повиквания от фиксирани към мобилни мрежи.

Анализът на данни в БТК показва, че за последните седем години БТК е загубило пряко от разликата между цените на Мобилтел и Глобул за терминиране на трафик от фиксирани и мобилни общо около 250 000 000 лв., а за периода 2005 – 2007 г. – 97 117 000 лева. Това е и част от преките щети, нанесени на българските потребители, провеждащи разговори от фиксирани към мобилни мрежи.

(б) Както КРС правилно е отчела, в резултат на неравнопоставената регулация, мобилните оператори са достигнали в последните години значително по-висок дял на пазара на електронни съобщения в сравнение с пазарния дял на предприятия, предоставящи фиксирани мрежи и/или услуги. Към края на 2007 г. Мобилтел и Глобул държат над 56% от целия телекомуникационен пазар у нас, тенденциите са този дял да нараства за сметка на пазара на фиксирани телефонни услуги.

Налице е безпрецедентно преразпределение на приходи на телекомуникационния пазар, което е отчетено в данните на КРС, публикувани в годишните доклади.

Източник: КРС

Въз основа на всичко гореизложено, считаме за наложително прилагането за определен период от време на асиметрия при определяне на цените за терминиране във фиксирани мрежи за трафик от мобилни и фиксирани мрежи.

2.3 Технически възможности за реализиране на взаимно свързване

От съществено значение за точната регламентация на налаганите мерки, следствие на анализите на пазарите на генериране, транзит и терминиране, е прецизиране на задълженията на предприятията, от които се „иска“ реализация на взаимно свързване. Основният принцип при ползване на тези услуги е, че взаимно свързване, чрез което те се реализират, се „дава“ от предприятие, което има вече изградена мрежа със съответна инфраструктура и функционалност.

Директивата за достъп определя, че задължението за достъп и взаимно свързване на мрежова инфраструктура следва да се оцени като средство за повишаване на конкуренцията, но националните регулаторни органи трябва да балансират правата на собствениците на инфраструктура, които използват своята инфраструктура в своя полза, с правата на други доставчици на услуги за достъп до съоръжения и взаимно свързване, които са от съществено значение за предоставяне на конкурентни услуги.

Пример в това отношение може да бъде даден с начина на маршрутизация за повиквания в мрежата на БТК. Като цяло, през всяка една от точките на взаимно свързване на мрежата на БТК може да се терминират повиквания към номера на дружеството от цялата страна. Това правило не е приложимо обаче, в случаите на повикване от абонат на БТК. Това е така, тъй като в случай, че абонат на БТК в Пловдив набере абонат на друг оператор във Варна, а точката на взаимно свързване

е в Русе, то мрежата на БТК ще маршрутизира повикването към Варна, а не към Русе. Причината е, че маршрутизацията в мрежата на БТК се осъществява по кода за направление, в случая на Варна, а не на Русе. Тъй като виканата мрежа няма точка на взаимно свързване във Варна, то повикването не може да бъде осъществено.

Това е отчетено при реализацията на взаимно свързване, като са определени оптимален брой точки за обслужване на повикванията на всички нива.

Недопустимо е, предвид липсата на условия за техническа реализация на взаимно свързване, да се вменяват задължения на предприятие, от което се „иска“ взаимно свързване, да удовлетворява искания за осъществяването му по протоколи, които то не използва в своята мрежа, чрез точки за взаимно свързване, в които е невъзможна реализацията или да се прилагат начини на маршрутизация, които не се използват в мрежата.

От тази гледна точка, считаме за крайно наложително да се съобразят задълженията на операторите, на които се налагат специфични задължения със спецификата на мрежите им.

В тази връзка, предлагаме задълженията за предоставяне на взаимно свързване, включително услуги за пренос, да бъдат ограничени до минимално необходимото, като при реализацията се прилагат условия на мрежата, на която са наложени специфични задължения по отношение на точки за взаимно свързване, използвани протоколи и начини на маршрутизация.

3. Предложения за конкретни мерки

3.1 Преопределяне на нивата на цените за терминиране в единичен и метро сегмент

Основната част от разходите при цифровизация, за която БТК има задължение по Лицензия, се акумулират в определените като „метро“ и „единичен сегмент“ от мрежата на БТК, т.е. в частта обхващаща съответните транзитни и локални централи. В същото време, БТК е единственият оператор със задължение за доизграждане на мрежата във връзка с предоставяне на универсална услуга, без да е ползвало правото да получава компенсаци.

Паралелно с това процесът на либерализация у нас практически стартира от 2000 г. с предоставянето на евтини, макар и не дотам качествени гласови услуги по IP протокол. По това време, използвайки свободния режим за предоставяне на „достъп до интернет“, редица търговци предоставят възможност за по-евтини разговори към чужбина, а в някои случаи и национални разговори към мрежата на БТК. Макар и да не ползват правата за ползване на номера и взаимно свързване, поради липсата на лицензия за достъп до Интернет, тези търговци поставиха на практика началото на свободното предоставяне на гласови услуги, което им даде възможност за първоначално натрупване на средства за изграждане на мрежи и получаване на лицензии с произтичащи от това права и задължения. Както се вижда от Анализа, реално действащите оператори към момента вече са 16, като те имат насоченост главно към бизнес сегмента от пазара, който е и най-доходен.

Тази специфика на българския пазар поставя БТК в съществено по-неблагоприятно положение на пазара на фиксирани услуги в сравнение с основните оператори в другите страни на ЕС.

Предвид това, предлагаме да бъде отложено началото на глайдпада за терминиране в единичен сегмент и да бъде запазено настоящото ниво на цената за метро сегмент до 01.01.2010 г., както следва:

Цени за терминиране на повиквания в метро сегмент във фиксираната мрежа на „БТК“ АД - лв./мин.		
	часове на силен трафик	часове на слаб трафик
Действащи цени	0,023	0,0208
към 01.01.2008	0,023	0,0208
към 01.07.2008	0,023	0,0208
към 01.01.2009	0,023	0,0208
към 01.07.2009	0,023	0,0208
към 01.01.2010	-	-
към 01.07.2010	-	-

Цени за терминиране на повиквания в единичен сегмент във фиксираната мрежа на „БТК“ АД - лв./мин.		
	часове на силен трафик	часове на слаб трафик
Действащи цени	0,027	0,024
към 01.01.2008	0,027	0,024
към 01.07.2008	0,027	0,024
към 01.01.2009	0,027	0,024
към 01.07.2009	0,027	0,024
към 01.01.2010	0,0229	0,0193
към 01.07.2010	0,01878	0,01459

3.2 Прилагане на асиметрия при определяне на цените за терминиране във фиксирани мрежи за трафик от мобилни мрежи

В приложението към проекта на решение, КРС точно е цитирана европейската практика, като изтъква липсата на диференциация на цените за терминиране във фиксирани мрежи в зависимост от произхода на повикването – от фиксирани и от мобилни мрежи. На основата на сравнителен анализ (benchmarking), КРС определя на БТК АД специфично задължение за ценови ограничения, като използва график за постепенно намаляване на цените за терминиране, под формата на ценови таван.

БТК отчита практиката в ЕС за недиференцираността на цените за терминиране на повиквания в зависимост от техния произход. Считаме обаче, че подобен подход, несъобразен с особеностите на националния пазар, отново би довел до силна неравнопоставеност на БТК и мобилните предприятия със значително въздействие, диференцирането на цените за терминиране в мобилни мрежи и дългия срок до достигане на разходоориентирани цени. В тази връзка настояваме, ясно и категорично да бъде потвърдено продължаването на практиката за терминиране на повиквания, произхождащи от мобилни мрежи, само в двоен сегмент.

Основанията за това искане са следните:

3.2.1 КРС е отчела тези характеристики на пазара у нас още в мотивите към решение № 572 на КРС от 30.03.2006 г. по отношение на т. 3 от Приложение № 8 от Типово предложение за взаимно свързване на БТК АД:

„Като взема предвид отчетените тенденции в динамиката на цените за периода 1998-2004 г., както и реализираните средно претеглени цени на страните членки на Европейския съюз за 2001 г., при действието на регулаторната рамка от 1998 г., и като отчита практиката в страните членки на Европейския съюз, която не сочи диференциация на цените за терминиране в мрежата на историческия оператор, в зависимост от това дали входящите телефонни разговори са от фиксирани или мобилни мрежи на ЛОДО и изхождайки от факта, че разходите и елементите на разходите в калкулациите за входящите телефонни разговори във фиксираната мрежа на БТК АД от фиксирани мрежи на ЛОДО за двоен сегмент, и за входящите телефонни разговори във фиксираната мрежа на БТК АД от мобилни мрежи на ЛОДО

са еднакви, КРС налага ограничения на цените на входящите разговори в мрежата на БТК АД от мрежите на мобилни оператори, като уеднаквява цените за входящите разговори в мрежата на БТК от мрежата на ЛОДО в двоен сегмент с тези за входящи телефонни разговори във фиксираната мрежа на БТК АД от мобилни мрежи на ЛОДО. Същевременно, съобразявайки се с особеностите на националния пазар, запазва ограничението по отношение на сегмента, в който се осъществява терминирането на разговори във фиксираната мрежа на БТК от мобилни мрежи на ЛОДО...".

Аргументацията на това решение на КРС се корени в спецификата на структурата на взаимно свързване, и по-специално, в изключително малкия на брой точки на взаимно свързване между фиксираната мрежа на БТК АД и мобилните мрежи у нас.

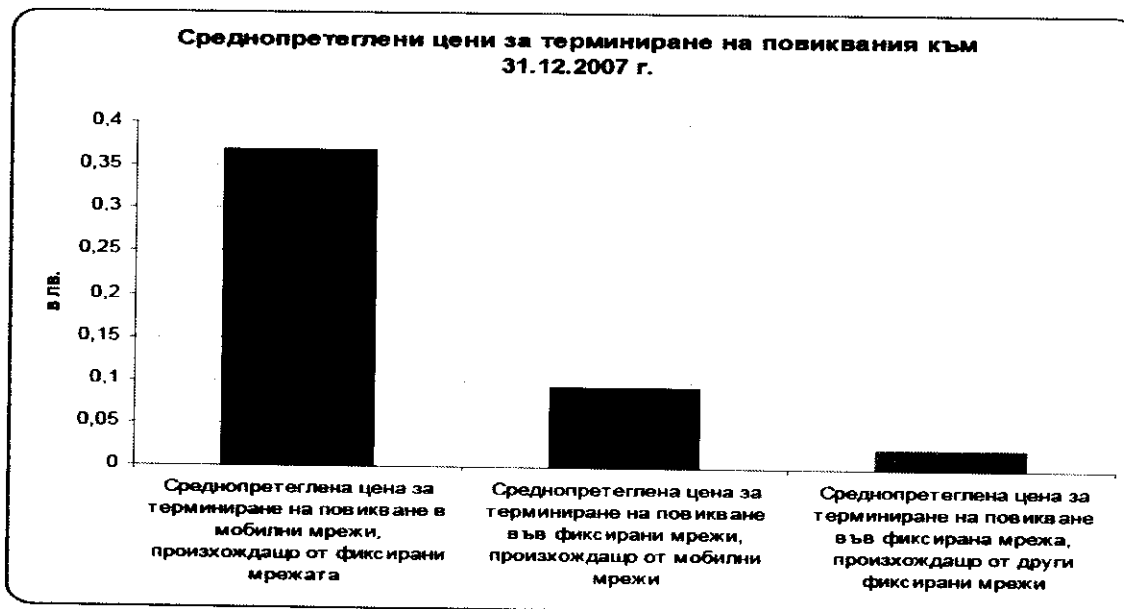
Аргументи за подобен подход могат да бъдат намерени и при анализ на трафиците. В потвърждение, данни от нарочно изготвена статистика за разпределението на таксуваните разговори показва, че едва около 40% от повикванията от мобилни мрежи към географски номера във фиксираната мрежа на БТК АД се терминират в рамките на административната област, в която е точката на взаимно свързване.

В случай, че се даде възможност за рязко намаляване на цената, на която се терминира трафикът то силно ще се завиши субсидирането от страна на БТК на мобилните предприятия със значително въздействие.

3.2.2 Дисбалансът в цените за терминиране в мобилни и във фиксирани мрежи

В Приложението към проекта на решение е изтъкнато, че е налице асиметрия между цените за терминиране на повиквания от мобилни във фиксирани мрежи (0,0921 лв.) и тези от фиксирани към други фиксирани мрежи (0,0239 лв.), като тези за терминиране на трафик, изходящ от мобилни мрежи са около 3 пъти по-високи.

Както се подчертава в анализа, причината за това са високите цени за терминиране (0,3684 лв.), налагани от мобилните спрямо фиксираните предприятия през 2007 г., които са средно също около 4 пъти по-високи от цените за терминиране във фиксирани мрежи. Това произтича от несъвършенствата в ЗД (отм.), в съответствие с който мобилните предприятия се ползват до момента от „регулаторна ваканция“ по отношение на регулирането на цените за терминиране в техните индивидуални мрежи, което е намерило отражение в съществена диспропорция (асиметрия) в цените за терминиране в зависимост от произхода на повикването, водеща до пазарни изкривявания.

Източник: Данни, подадени в КРС

Фиг. 23 от приложението към проекта за решение

В случай, че се приравни цената за терминиране на мобилен трафик до тази на фиксиран трафик, то намалението би било 16 пъти, което е опасен прецедент.

3.2.3 Макар и при настоящата ревизия на пазара да бъдат формално въведени задължения за мобилните предприятия да изработят и прилагат система за разпределяне на разходите по дейности и да въведат реално разходоориентирани цени, е възможно този процес да бъде забавен до средата на 2010 г.

Предвид гореизложеното, предлагаме в случай, че се приеме незабавно изравняване на цените за терминиране в мобилни мрежи, изрично да бъде указано прилагането единствено на условията, включително цените двоен сегмент за терминиране на повиквания, генерирани в мобилни мрежи, съобразно наложения от КРС план (Таблица 28 - Определяне, анализ и оценка на пазарите на генериране на повиквания от определено местоположение на обществени телефонни мрежи, терминиране на повиквания в определено местоположение на индивидуални обществени телефонни мрежи и транзитни услуги в обществени телефонни мрежи за предоставяне на обществени телефонни услуги в определено местоположение):

Цени за терминиране на повиквания в двоен сегмент във фиксираната мрежа на „БТК“ АД - лв./мин.		
	часове на силен трафик	часове на слаб трафик
Действащи цени	0,10	0,075
към 01.01.2008	0,10	0,075
към 01.02.2008	0,06	0,053
към 01.07.2008	0,06	0,053
към 01.01.2009	0,051	0,046
към 01.07.2009	0,044	0,037
към 01.01.2010	0,037	0,029
към 01.07.2010	0,031	0,0221

В случай, че бъде продължено неравнопоставеното третиране на трафика от фиксирани и мобилни мрежи по отношение на цените за терминирането в мрежите на мобилни предприятия със значително въздействие, то предлагаме следното изменение на Таблица 28 - Определяне, анализ и оценка на пазарите на генериране на повиквания от определено местоположение на обществени телефонни мрежи, терминиране на повиквания в определено местоположение на индивидуални обществени телефонни мрежи и транзитни услуги в обществени телефонни мрежи за предоставяне на обществени телефонни услуги в определено местоположение

Цени за терминиране на повиквания в двоен сегмент във фиксираната мрежа на „БТК“ АД - лв./мин.		
	часове на силен трафик	часове на слаб трафик
Действащи цени	0,10	0,075
към 01.01.2008	0,10	0,075
към 01.02.2008	0,06	0,075
към 01.07.2008	0,06	0,075
към 01.01.2009	0,06	0,075
към 01.07.2009	0,06	0,075
към 01.01.2010	0,051	0,046
към 01.07.2010	0,044	0,037

3.3 Отлагане на задължението за въвеждане на „избор на оператор“ към мобилни мрежи на разходоориентираните цени

От гледна точка на спазване на принципите на пропорционалност и равнопоставеност, заложи в чл. 5 и чл. 166, ал. 3 от ЗЕС, следва да се има предвид следното:

- Динамика на спада в приходите на БТК АД

Наложените специфични задължения за ценови ограничения при прилагане на график за постепенно намаляване на цените за генериране на повиквания във фиксираната мрежа на БТК АД, под формата на ценови тавани за периода 2008 – 2010 г., ще доведат до загуба на приходи, вследствие на изпълнение на задължението за предоставяне услугата избор на оператор на преносната среда за повиквания към мобилни мрежи. Съществено намаление на приходите се очаква по две направления: загуба на трафик от използващи услугите крайни потребители на БТК АД и намаление на остатъка (retention) за компанията при повиквания на нейни абонати към мобилни мрежи. Предварителните разчети сочат, че минималното кумулативно намаление на приходите на БТК АД ще е от порядъка на около 14 млн. лева на годишна база (за 2009 г. и 2010 г.). Те са калкулирани при следните изходни предпоставки: 10% годишно намаление на изходящия трафик към мобилни мрежи вследствие на миграция на абонатите на БТК АД към ползване на услугата избор на оператор на преносната среда за повиквания към мобилни мрежи; използване на транзитни услуги на компанията от предоставящите услугата оператори за пренасяне на повикванията на крайните им потребители към виканите мобилни мрежи; разходоориентиран остатък (retention) за повиквания от собствени абонати към мобилни мрежи; прилагане на определените тавани на цените за генериране и запазване нивата на цените за транзитиране на трафик и структурата на трафичния поток в часове на силен и на слаб трафик. Трябва да се отбележи, че считаме тези изходни предпоставки при изготвяне на разчети за най-благоприятни за БТК АД. Реалните очаквания са, че те ще се развият в ущърб на компанията, при което загубата на приходи може да превиши очакваните загуби с над 10%, т.е. най-вероятно ще надхвърлят 15,5 милиона лева годишно.

- Динамика в спада на приходите на доминиращите мобилни предприятия

Наложените специфични задължения на Мобилтел ЕАД и КБМ ЕАД за ценови ограничения при прилагане на график за постепенно намаляване на цените за терминиране на повиквания в мобилни мрежи ще предизвикат относително по-малки загуби на приходи за двете предприятия. При запазване нивото на входящия трафик от фиксирани мрежи, загубата на приход през 2009 г. за Мобилтел ЕАД ще е от порядъка на около 8,7 млн. лв., а за КБМ ЕАД – около 5 млн. лв. При същите условия през 2010 г. загубата на приходи, спрямо действащите към момента цени за терминиране на трафик, произхождащ от фиксирани мрежи, ще е от порядъка съответно на около 19,5 млн. лв. и около 11,5 млн. лв. Т.е. тежестите за двата мобилни оператора се разпределят постепенно. Разчетът е направен на основата на трафични статистики за първото полугодие на 2008 г. на БТК АД с повишение, отразяващо пазарния дял на алтернативните оператори при генериране при условията на self supply.

Следователно, мерките не са наложени пропорционално от гледна точка баланс в загубата на приходи при предоставяне на услуги. Видно е, че докато БТК търпи големи загуби от наложените ценови ограничения още в първата година на тяхното налагане, то при мобилните оператори е осигурен по-плавен преход.

Предвид това, считаме че принципът за пропорционалност при упражняване на регулация изисква по отношение на БТК да бъде приложен същият принцип на плавно намаляване на цената за генериране, както следва:

- Среднопретегленият остатък, получаван като приход от БТК на минута разговор към мобилни мрежи, намален с 20 % (retail minus), следва да бъде предложен от фиксиращия оператор като „цена за генериране към мобилни мрежи“, считано от датата на изравняване на цените за терминиране на фиксиран и мобилен трафик в мрежите на Мобилтел и Глобул;
- От този момент следва да бъде приложен плавен спад на така определената цена за генериране до нивата на цената за генериране в края на наложения в решението на КРС план за постепенно намаляване;
- Продължителността на преходния период трябва да съответства на този наложен за постепенно намаляване на цените, до достигане на разходоориентираност за терминиране на повиквания в мрежите на доминиращите мобилни оператори;
- Размерът на намалението във всяка от стъпките трябва да бъде пропорционален на намалението за съответната по поредност стъпка от плана за постепенно намаляване на цените за терминиране на повиквания в мрежите на доминиращите мобилни оператори, за да се спази равнопоставеността при определяне на динамиката на процеса.

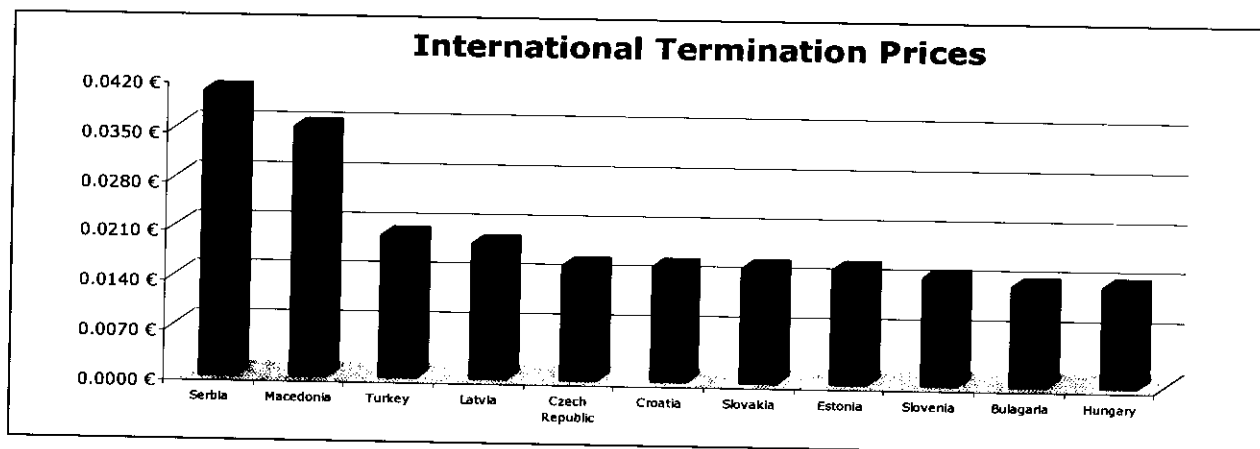
По този начин се постигат всички основни цели на регулирането:

- баланс в интересите на доминиращото предприятие на фиксиращия пазар, доминиращите предприятия на мобилния пазар, алтернативните оператори;
- реално плавно намаление на потребителската цена за разговори от фиксирани към мобилни мрежи с до 50% в края на периода.

3.4. Въвеждане на отделна цена за терминиране на международен трафик

Сравнителен анализ на цените на пазара за международно терминиране във фиксирани мрежи еднозначно показва нуждата за обособяване на отделен ценови сегмент за този вид трафик. Анализът на пазарната ситуация показва ясно допустимостта, необходимостта и ползите от подобно решение, а именно:

(а) Ценовите нива за България вече са изравнени с тези в страните от западна Европа и дори са по-ниски в сравнение с тези в страните от ЦИЕ с подобен размер на пазара.

(б) Цените за терминиране на международен трафик от мобилните предприятия не се регулират и са на нива (между 21% и 38% - фиксирани/мобилни), значително над тези, приложими при взаимно свързване на национални мрежи.

(в) Следва да бъде отбелязано, че задържането на цените за терминиране на международен трафик, при намаляващи цени за национално терминиране в условията на единичен сегмент, ще доведе до създаване на съществен марж за алтернативните оператори. Обособяването на този марж гарантира значителни допълнителни приходи и печалба за ЛОДО. Този тип приходи се явява съществен за алтернативните оператори.

Предвид гореизложеното, предлагаме цените за терминиране на международен трафик в единичен и двоен сегмент да бъдат отделени и за целите на настоящия анализ да не бъдат редуцирани до края на 2010 г., когато се очаква нивата да се изравнят с тези на страните от региона.

С уважение,

Павел Велчев

Пълномощник на изпълнителния директор на БТК АД